

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อาชญากรรมจัดว่าเป็นปัญหาสังคมที่เรื้อรังมานานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และเมื่ออยู่กับสังคมไทยทุกยุคทุกสมัยไม่ว่าในเมืองหรือในชนบท ดังที่เราได้ทราบข่าวอาชญากรรมจากสื่อมวลชนทุกแขนง เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และสื่ออื่น ๆ ปัจจุบันปัญหาอาชญากรรมมีแนวโน้มว่าจะทวีความรุนแรงและขยายวงกว้างออกไปมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากสาเหตุแห่งความด้อยทางเศรษฐกิจและสังคม ความผันผวนทางการเมือง และความไร้เสถียรภาพของรัฐบาล ถึงแม้ว่าจะได้มีการเร่งฟื้นฟูพัฒนาการด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมแล้วก็ตาม แต่ปัญหาอาชญากรรมก็ยังคงเกิดขึ้นตลอดเวลา ยิ่งในสภาวะการณ์เศรษฐกิจตกต่ำ มีการว่างงานมาก ประชาชนมีความยากจนยิ่งขึ้น ก็จะมีผลทำให้ปัญหาอาชญากรรมเกิดขึ้น และมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น

ในปัจจุบันยอมรับกันโดยทั่วไปว่า อาชญากรรมเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องมาจากปัญหาในสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ ได้มีผู้คิดค้นหาวิธีการต่าง ๆ มาแก้ไขปัญหานี้เพื่อไม่ให้มีอาชญากรรมเกิดขึ้น แต่ก็ยังหาวิธีการที่จะนำมาใช้ให้ได้ผลโดยเด็ดขาดไม่ได้ ตราบใดที่ยังมีการรวมกลุ่มกันเป็นชุมชน และกลุ่มชนนั้นยังอยู่กันอย่างหนาแน่น มีการแก่งแย่งซึ่งกันและกัน แม้ว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองจะมีความสามารถหรือปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใดก็ตาม ก็จะทำให้อาชญากรรมหมดสิ้นลงไปได้ไม่ การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเป็นหน้าที่ของตำรวจโดยตรง แต่ถึงกระนั้นก็ตามอาชญากรรมก็ยังมีสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อมทางสังคมอย่างหนึ่ง และเป็นผลของการกระทำของบุคคลในสังคมนั่นเอง การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย และที่สำคัญที่สุดก็คือจะต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างดี เป็นหลักการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งจะ ได้ผลและก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคมได้ (กรมตำรวจ, 2527 : 5)

นอกจากนี้ ในขณะที่สภาพสังคมในปัจจุบันซึ่งเป็นสังคมที่มีความเจริญทางวัตถุในอัตราค่อนข้างสูง แต่ความเจริญทางจิตใจของประชาชนในสังคมกลับมีแนวโน้มที่ลดลง ความสัมพันธ์ของคนในสังคมไม่ดีเท่าที่ควร โดยขาดความเห็นอกเห็นใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ขาดการเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม การดำเนินชีวิตในสังคมทุกวันนี้เป็นไปในลักษณะของตัวใครตัวมัน เป็นสภาพชีวิตที่ต่างคนต่างอยู่ เพื่อนบ้านไม่มีความใส่ใจสนใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยเหตุนี้จึงส่งผลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจในฐานะของผู้รักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม จำต้องรับ

รับภาระอันหนักในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม โดยเป็นภาระที่มีลักษณะไม่ทั่วถึง คังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ปัจจุบันนี้ระบบการควบคุมสังคมโดยรวมมีความอ่อนแอลงกว่าที่เป็นอยู่อย่างมาก ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้จะพบเห็นได้ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในแต่ละปีที่ผ่านมา รัฐจึงต้องสูญเสียงบประมาณเป็นจำนวนมากเพื่อใช้จ่ายในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม แทนที่จะนำเอางบประมาณส่วนนี้ไปใช้ในการเร่งรัดพัฒนาหรือฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมในด้านต่าง ๆ ในการพัฒนาประเทศ จึงเห็นได้ว่าการปฏิบัติการในด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยังมีข้อที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขอยู่อีกมาก ไม่ว่าจะเป็นจำนวนปริมาณของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ความด้อยประสิทธิภาพในการทำงาน คังนั้นจึงจำเป็นต้องรับแรงกดดันหาแนวทางที่แปลกใหม่เพื่อจะได้นำมาทดลองหรือปรับใช้ในระบบการป้องกันและปราบปรามที่เหมาะสมกับสภาวะการณ์ในปัจจุบัน และเข้ากันได้กับวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน หากไม่แล้วสภาพของการเกิดอาชญากรรมก็ยังคงเกิดขึ้นและทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น

สาเหตุของปัญหาในการขาดความร่วมมือของชุมชนในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมนั้น ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจาก (อนิรุช ชันตี, 2541 : 6)

1. สาเหตุจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ เช่น มีพฤติกรรมไม่เป็นที่น่าเชื่อถือแก่ประชาชน การเอาเปรียบ และแสวงหาผลประโยชน์จากประชาชน การขาดความกระตือรือร้นรับผิดชอบงานให้บริการแก่ประชาชน ขาดความสัมพันธ์กับชุมชนหรือการไม่เข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชนในโอกาสต่าง ๆ
2. สาเหตุจากประชาชน โดยการที่ประชาชนไม่มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ขาดความรู้ในการป้องกันอาชญากรรม ขาดจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมป้องกันอาชญากรรม รวมถึงการที่ประชาชนมีภารกิจภายในครอบครัวที่ต้องดิ้นรนทำมาหากิน ไม่มีเวลาที่จะให้ความร่วมมือป้องกันอาชญากรรมกับทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจ
3. สาเหตุจากระบบการบริหารงานด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เช่น การขาดความยุติธรรมและให้ความเสมอภาคต่อการให้บริการแก่ประชาชน การเล่นพรรคเล่นพวกหรือสนับสนุนแต่ผู้มีอิทธิพล หรือให้ผลประโยชน์ การขาดการประชาสัมพันธ์ในด้านการป้องกันอาชญากรรม ขาดการกระตุ้นหรือส่งเสริมให้กำลังใจแก่ผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือการป้องกันอาชญากรรม รวมทั้งขาดการวางแผนแก้ไขปัญหาอาชญากรรม โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วย เป็นต้น

ดังนั้น การแก้ไขปัญหาก็เจ้าหน้าที่ตำรวจขาดความร่วมมือของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรจะทำการแก้ไขปัญหาทั้ง 3 ประเด็นดังกล่าวแล้วข้างต้น ซึ่งผลที่จะได้รับคือ ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ และเข้ามามีส่วนร่วมหรือเพิ่มบทบาทในการป้องกันอาชญากรรม รวมทั้งยาเสพติดมากขึ้น กล่าวคือ ภัยแห่งอาชญากรรมสามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคน ไม่จำกัดเพศและวัย เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา และทุกสถานที่ ตามแต่โอกาสจะเอื้ออำนวย อีกทั้งผู้กระทำผิดหรือผู้ประกอบอาชญากรรม ไม่จำเป็นที่จะต้องมาจากผู้ยากจนหรือผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจตกต่ำเท่านั้น หากแต่มาจากบุคคลทุกระดับชั้น (โสภณ ชูพิทกุลชัย และคณะ, 2524 : 4)

จังหวัดสมุทรปราการ เป็นจังหวัดที่มีสภาพปัญหาอาชญากรรม ทั้งยาเสพติดและการพนันทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเล่นหวยรายวัน เช่น ป๊อกลง โด๊ะบอล ซึ่งเป็นการพนันที่มีพิษภัยอย่างมาก เนื่องจากตามชุมชนต่าง ๆ จะมีเจ้ามือรับแทง เพราะจะมีผู้เล่นทุกวันวันละหลาย ๆ ครั้ง และในจังหวัดสมุทรปราการจะมีชุมชนบางกลุ่มที่เข้ามาช่วยเหลือในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม เช่น กลุ่มอาสาสมัคร ผู้ประกอบอาชีพรับจ้าง เป็นต้น ผู้วิจัยเป็นข้าราชการตำรวจประจำสถานีตำรวจภูธรตำบลสำโรงเหนือ จังหวัดสมุทรปราการ จึงมีความคิดเห็นว่าประชาชนควรมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม และยาเสพติดร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรปราการ โดยการแจ้งข่าวแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อเป็นการส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติด ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรปราการ โดยการแจ้งข่าวแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อเป็นการส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดที่แพร่ระบาดเพิ่มมากขึ้น

คดีอาญาของสถานีตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรปราการ แบ่งตามประเภทความผิดคดีอาญา 5 กลุ่ม ดังนี้คือ (กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรปราการ, 2543)

กลุ่มที่ 1 คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ ได้แก่ ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ ลักพาเรียกค่าไถ่ และวางเพลิง

กลุ่มที่ 2 คดีชีวิต ร่างกาย และเพศ ได้แก่ ฆ่าผู้อื่นโดยไม่เจตนา ฆ่าผู้อื่นโดยประมาท พยายามฆ่า ทำร้ายร่างกาย และข่มขืนกระทำชำเรา

กลุ่มที่ 3 คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ ได้แก่ ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ฆาตกรรมทรัพย์ ครอบครองทรัพย์ ชิงทรัพย์ (ทั้งบาดเจ็บและไม่บาดเจ็บ) ปล้นทรัพย์ รับของโจร และทำให้เสียทรัพย์

กลุ่มที่ 4 คดีที่น่าสนใจ ได้แก่ โจรกรรมรถจักรยานยนต์ โจรกรรมรถยนต์ โจรกรรมโลหะกระบือ โจรกรรมเครื่องมือเกษตร ปล้น-ชิงรถยนต์โดยสาร ปล้น-ชิงรถยนต์แท็กซี่ ข่มขืนและฆ่า ลักพาเรียกค่าไถ่ ฆ้อโกง และข่มขืน

กลุ่มที่ 5 คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย ได้แก่ อาวุธปืน (อาวุธปืนธรรมดา อาวุธปืนสงคราม และ วัตถุระเบิด) การพนัน (การพนันทั่วไป การพนันสลากกินรวบ) ยาเสพติด ปราบการค้าประเวณี และสถานบริการ (โรงแรมมีและแพะแพรววัดตุลามก)

สถิติคดีอาญาของสถานีตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรปราการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 – 2543 แบ่งตามประเภทความผิด ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1.1

แสดงการเปรียบเทียบสถิติคดีอาญา 5 กลุ่มของสถานีตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรปราการ
เปรียบเทียบตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 – 2543

ประเภท คดี	ปี พ.ศ. 2541		ปี พ.ศ. 2542		ปี พ.ศ. 2543	
	จับ	คน	จับ	คน	จับ	คน
กลุ่ม 1	106	187	84	143	85	145
กลุ่ม 2	537	715	3,584	622	622	752
กลุ่ม 3	1,333	1,726	1,095	1,401	1,335	1,708
กลุ่ม 4	341	421	288	377	352	435
กลุ่ม 5	12,404	20,890	4,087	18,371	12,810	19,344
ยาเสพติด	7,883	8,085	2,688	8,947	2,328	8,599
การพนัน	3,867	12,124	8,621	8,858	10,052	10,430

ที่มา : กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรปราการ, 2543

เป็นที่น่าสังเกตว่า สถิติคดีอาญาโดยทั่วไปในจังหวัดสมุทรปราการเกิดจากสาเหตุที่วิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี 2540 ทำให้ผู้ใช้แรงงานซึ่งส่วนใหญ่เป็นประชากรแฝงซึ่งหมายถึงผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่อื่น แต่มาทำงานที่จังหวัดสมุทรปราการ กลับคืนสู่ภูมิลำเนาเดิมของคนมาก แต่ในขณะที่เดียวกันคดีอาญากลุ่ม 5 มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีเกี่ยวกับยาเสพติดและการพนัน

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่าประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมหรือไม่ อย่างไร และปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการควบคุมอาชญากรรม

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการควบคุมอาชญากรรม
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้ กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาของอาชญากรรมเฉพาะด้านยาเสพติดและการพนัน โดยจะทำการศึกษาเฉพาะพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ และเป็นพื้นที่ที่ตำรวจมีโครงการรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการควบคุมอาชญากรรม

1.4 นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ ในการควบคุมอาชญากรรม ได้แก่ การแจ้งเบาะแส การแจ้งข่าว การร่วมวางแผน การให้ความร่วมมือในการติดตามคนร้าย การเป็นพยานชี้ตัวผู้กระทำผิด และการติดตามผลอาชญากรรม หมายถึง การกระทำผิดของบุคคลหรือองค์กร ซึ่งการกระทำนั้น ๆ ถือเป็นความผิดที่กฎหมายได้บัญญัติเป็นข้อห้าม เมื่อบุคคลกระทำความผิดหรือละเมิดแล้วจะต้องรับการลงโทษ สำหรับการศึกษานี้ อาชญากรรม หมายถึง การกระทำความผิดในคดียาเสพติดและการพนัน

การควบคุมอาชญากรรม หมายถึง การควบคุมการเกิดอาชญากรรมในเขตจังหวัดสมุทรปราการ ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การแจ้งข่าวสารด้วยตนเองที่สถานีตำรวจ การแจ้งข่าวสาร โดยการโทรศัพท์ไปที่สถานีตำรวจ การแจ้งข่าวสารโดยผ่านอินเตอร์เน็ต การให้ความร่วมมือในการติดตามคนร้าย การเป็นพยานชี้ตัวผู้กระทำผิด ฯลฯ

ยาเสพติด หมายถึง สิ่งเสพติดทุกชนิดที่ระบอบในชุมชนเขตจังหวัดสมุทรปราการ เช่น เฮโรอีน แอมเฟตามีน ฯลฯ

การพนัน หมายถึง การเล่นเกมที่ก่อให้เกิดการได้หรือการเสียเงินหรือทรัพย์สิน ซึ่งเกิดขึ้นในชุมชนเขตจังหวัดสมุทรปราการ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยจะทำให้ได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ได้ทราบถึงวิธีการต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการควบคุมยาเสพติดและการพนัน
2. ได้ทราบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการควบคุมยาเสพติดและการพนัน
3. ได้ทราบถึงปัญหาและสาเหตุของการขาดความร่วมมือของชุมชน ในการควบคุมยาเสพติดและการพนัน

